

Rekenkamer
OOST-NEDERLAND

Onderzoeksprogramma 2012

Onderzoeksprogramma 2012

Deventer, april 2012

Inleiding

De Rekenkamer Oost-Nederland is door Provinciale Staten van de provincies Overijssel en Gelderland opgericht om een bijdrage te leveren aan het versterken van de kaderstellende en controlerende rol van Provinciale Staten. Wij geven hier invulling aan door onderzoek te verrichten en daarover te rapporteren aan Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten. Deze onderzoeken hebben tot doel relevante informatie op te leveren voor de beide Staten waar het gaat om de effectiviteit, efficiency en/of rechtmatigheid van het bestuurlijk handelen.

2

Onderzoekprogramma 2012

De Rekenkamer kenmerkt zich door een onafhankelijke positionering ten opzichte van de provincie. De onafhankelijkheid is onder meer gewaarborgd doordat we zelf het onderzoeksprogramma vaststellen. In dit document vindt u het ontwerp onderzoeksprogramma 2012. Beide Staten krijgen de gelegenheid hun zienswijze op het programma te geven. Het bestuur van de Rekenkamer kan op basis van de zienswijzen besluiten het programma aan te passen.

Het onderzoeksprogramma geeft inzicht in welke onderwerpen de Rekenkamer in een jaar agendeert voor onderzoek. We staan open voor ideeën over de onderzoeksprogrammering. Suggesties hiervoor zijn dan ook van harte welkom. Het programma voor 2012 biedt qua opzet voldoende ruimte voor flexibiliteit.

Hoofdstuk 2 gaat in op de totstandkoming van het programma, de toegepaste selectiecriteria en onze ambities op het gebied van innovatie. In hoofdstuk 3 komt het programma aan bod. In de bijlagen vindt u onder meer het onderzoeksprotocol waarbij overeenkomstig de wensen van beide Staten geen bestuurlijk hoor en wederhoor meer wordt toegepast.

Inhoudsopgave

Inleiding	2
1 Totstandkoming onderzoeksprogramma	4
1.1 procesverloop	4
1.2 Selectiecriteria	5
1.3 Innovatie	7
2 Onderzoeksprogramma 2012	8
2.1 Subsidies	9
2.2 Grondbeleid	10
2.3 Follow-up regie	11
2.4 Opties onderzoek.....	11
Bijlage 1: Hoe ziet de onderzoeksprocedure eruit?	14
Bijlage 2: Overzicht afgeronde Rekenkameronderzoeken.....	17
Bijlage 3: Planning 2012	18

1 Totstandkoming onderzoeksprogramma

Om tot een goed onderzoeksprogramma te komen, voert de Rekenkamer voorbereidend onderzoek uit. Zorgvuldige en onafhankelijke onderwerpselectie is belang om tot relevante onderwerpen voor de Staten te komen. Verder is het van belang om tot een doel- en vraagstelling te komen die past bij onze rol. We schenken in de 1^e paragraaf aandacht aan de stappen die hebben gezet richting voorliggend programma. Daarna gaan we in paragraaf 2 in op de toegepaste selectiecriteria. Tot slot laten we in paragraaf 3 onze ambities zien om de Staten dichter bij het Rekenkamerwerk te betrekken en om (onderzoeks)innovatie verder te versterken.

4

Onderzoeksprogramma 2012

1.1 procesverloop

Door onder meer deskresearch (begrotingen, jaarverslagen, GS-besluiten, Staten- en commissieverslagen e.d.), het volgen van het nieuws en het bijwonen van commissie- en Statenvergaderingen is relevante informatie verzameld die heeft geleid tot een groslijst van onderwerpen. Ook onderzoeksonderwerpen vanuit andere (provinciale) Rekenkamers dienden als bron van informatie.

In het najaar van 2011 hebben we gesprekken gevoerd met alle fracties van beide provincies. Het doel daarvan was om enerzijds het contact tussen fracties en Rekenkamer te verstevigen en anderzijds om wensen te inventariseren ten aanzien van mogelijk Rekenkameronderzoek. Wij hebben die gesprekken als zeer waardevol ervaren en willen deze werkwijze vasthouden. Er waren enkele onderwerpen die werden genoemd door meerdere fracties. Tegelijkertijd bleek ook dat er ook veel fractiespecifieke onderwerpen de revue passeerden.

We hebben voor de voorbereiding van de onderzoeksprogrammering meer tijd nodig dan voorgaande jaren. De reden hiervoor was in de eerste plaats dat de hiervoor genoemde fractiegesprekken een belangrijke input vormden. Er was enige tijd nodig de verkregen informatie te verwerken en op sommige onderwerpen verkennende gesprekken te voeren en tot een nadere uitwerking te komen. Zorgvuldigheid hebben we in dit proces verkozen boven snelheid. Ten tweede speelde het vertrek van twee onderzoekers een rol. De hierdoor ontstane capaciteitslacune zorgde voor vertraging in onder meer de onderzoeksprogrammering. Inmiddels zijn we volop bezig om de onderzoekscapaciteit weer op peil te krijgen rekening houdend met de budgettaire wijzigingen in de begroting 2013.

Het bestuur heeft aan de hand van de criteria de onderzoeksonderwerpen beoordeeld die vanuit de Rekenkamer zelf en vanuit de Statenfracties zijn genoemd. Daaruit is het voorliggende onderzoeksprogramma ontstaan. Evenals voorgaande jaren willen we voldoende flexibiliteit inbouwen om op onverwachte vraagstukken in te kunnen spelen.

In zowel Gelderland als Overijssel vindt afstemming plaats met onder meer de auditafdeling (incl. art. 217a onderzoeken) om mogelijke overlap tussen onderzoeken te voorkomen of daar zo efficiënt mogelijk gebruik van te maken. Ook onderhouden we contacten met o.a. de SER van beide provincies en het Trendbureau Overijssel. Wij proberen waar dat zinvol is de onderzoeken zo op te zetten en uit te voeren dat de provincies zoveel mogelijk van elkaars ervaringen kunnen leren. Het is tegelijkertijd echter ook mogelijk om provinciespecifieke onderwerpen of vragen op te pakken. Wij verwachten dat in de toekomst vaker te gaan doen.

Wij bieden burgers, bedrijven, andere overheden en maatschappelijke organisaties de mogelijkheid om signalen of suggesties voor onderzoeken aan te reiken. Onder meer onze site (www.rekenkameroost.nl) kan hiervoor worden gebruikt.

1.2 Selectiecriteria

Het vertrekpunt voor ons handelen en daarmee ook het opstellen van het onderzoeksprogramma is de geformuleerde missie.

De Rekenkamer Oost-Nederland (Gelderland en Overijssel) beoogt het bestuurlijk functioneren van de beide provincies te versterken. Dit wil zij bereiken door een bijdrage te leveren aan het:

- *versterken van de controlerende en kaderstellende verantwoordelijkheden van de Provinciale Staten;*
- *verbeteren van het handelen van de provincies;*
- *vergroten van de publieke verantwoording (vertrouwen en transparantie).*

De missie laat zien dat ons werk bedoeld is voor de Staten. De onderwerpselectie heeft dan ook tot doel om relevante onderzoeken voor hen op te leveren. Uiteraard heeft de Rekenkamer meer stakeholders dan PS die direct of indirect in aanraking komen met het onderzoeksproces of de resultaten van onderzoek. De meest evidente van deze stakeholders zijn Gedeputeerde Staten en als afgeleide daarvan het ambtelijk apparaat. Ook burgers, bedrijfsleven, andere overheden en maatschappelijke instellingen zijn van belang. Dat alles neemt niet weg dat de onderzoeken primair vanuit relevantie voor de Staten worden beoordeeld.

Wij hanteren selectiecriteria om tot een zorgvuldige en relevante programmering te komen. Op basis van onze eigen ervaringen tot nog toe en de feedback die we hebben gekregen van de Staten, zijn de belangrijkste criteria.

1. *Een heldere aanleiding*

We willen nog meer dan voorheen onderzoeken oppakken waarbij zonder meer helder is dat de onderzoekresultaten van belang zijn voor de Staten. Dat betekent dat er vanuit de inhoud heldere signalen moeten zijn die Rekenkameronderzoek opportuun maken. Dit kunnen risico's zijn die spelen of mogelijk aan de orde zijn binnen een bepaald beleidsveld of thematiek. De signalen kunnen uit de Staten zelf komen (zie 2), vanuit GS, burgers en ook vanuit de pers.

2. *Onderzoeksverzoeken van PS*

We willen nog meer dan voorheen ons richten op specifieke verzoeken tot onderzoek vanuit de Staten. We willen daar sneller op in spelen. Dit kan bijvoorbeeld betekenen dat lopende onderzoekstrajecten tijdelijk stopzetten om capaciteit hiervoor vrij te maken. Een andere implicatie hiervan is er meer onderzoek alleen voor de provincie Overijssel of alleen voor de provincie Gelderland wordt uitgevoerd. We beseffen dat een en ander extra aandacht vanuit de Staten vergt en enige tijd zal vergen. Wij willen in dit proces nadrukkelijk dicht bij de Staten blijven zodat signalen snel door ons opgepakt kunnen worden. Het bovenstaande neemt niet weg dat we onafhankelijk zijn en ook onze eigen afwegingen zullen blijven maken. Dit mag ook van ons worden verwacht gezien de

positionering ten opzichte van het provinciaal bestuur. Ook kan het zo zijn dat binnen de Staten verschillende opvattingen leven over Rekenkameronderzoek waardoor eigen keuzes noodzakelijk blijven.

3. *Focus op effectiviteit en efficiency.*

Hier hebben we al belangrijke stappen gezet en die willen we doorzetten omdat het zicht op doelbereiking, eventueel in combinatie met de aangewende middelen, maatschappelijk en politiek relevant zijn. Rechtmatigheid zal echter, zeker bij duidelijke signalen, onderdeel kunnen blijven uitmaken van onze onderzoeken.

1.3 Innovatie

Bij de uitwerking van de onderzoeksaanpak en de presentatie van de onderzoeksresultaten willen we verder gaan met *innoveren*.

Allereerst willen we nog meer inzetten op het betrekken van de Staten bij het onderzoek. We verwachten daardoor onderzoeksresultaten op te leveren die dichter aansluiten bij de wensen en behoeften van de Staten. Door de gesprekken met de fracties voorafgaand aan het programma is daarin een eerste stap gemaakt. In dit programma stellen we voorts voor om bij de onderzoeksopzet de Staten vaker en intensiever te spreken. Ook willen we nadrukkelijk bekijken waar er mogelijkheden zijn om gedurende het onderzoeksproces met de Staten in contact te komen over verloop en resultaten. Wij horen in dat opzicht graag uw wensen en suggesties.

Ten tweede hebben we zelf de ambitie om nog meer focus aan te brengen in onderzoeksdoelstelling en -vraagstelling, doorlooptijden van onderzoeken te verkorten en meer variatie toe te passen in de onderzoeksmethodieken. Bij de onderzoeksmethodieken denken we bijvoorbeeld aan het meer op locatie waarnemen van feitelijk provinciaal handelen en het slimmer gebruikmaken van digitale dataverzameling. We verwachten dat we daardoor nog beter in staat zullen zijn om compact, diepgravend en verrassend onderzoek te kunnen opleveren aan de beide Staten en aan de Overijsselse en Gelderse samenleving.

2 Onderzoeksprogramma 2012

Provincies opereren in een zeer dynamische omgeving. Het gaat dan om met name om de bezuinigingen op de provincies, decentralisatie van rijksbeleid naar provincies en van provincies naar gemeenten, de focus op kerntaken, demografische ontwikkelingen en de gevolgen van de financieel/economische crisis. Deze dynamiek brengt de nodige onzekerheid met zich mee. Er worden duidelijke keuzes van het provinciebestuur verwacht. We houden de hiervoor geschetste ontwikkelingen scherp in beeld mede met het oog op ons onderwerpselectieproces.

8

Onderzoeksprogramma 2012

Het onderzoeksprogramma gaat uit van vier onderwerpen voor twee provincies. Dit levert 8 onderzoeksrapporten op in 2012. Er zijn 3 onderwerpen gekozen mede op basis van suggesties vanuit PS. Het vierde onderwerp kiezen wij in de loop van 2012. De keuze voor dit onderwerp doen we graag in samenspraak met PS leden van beide provincies. De onderwerpen die wij nu hebben gekozen zijn:

- subsidies (par. 2.1);
- grondbeleid (par. 2.2);
- follow-up Oost NV, ILG en Sturing op provinciale wegen (par. 2.3).

In paragraaf 2.4 geven wij de opties aan voor het vierde onderzoeksonderwerp.

De precieze opzet van de vier onderzoeken is nog niet bekend waardoor het ook lastig is vooraf al een adequate inschatting te geven van de kosten per onderzoek. Bij het opstellen van de verschillende onderzoeksplannen werken we kostenaspect nader uit. Afhankelijk van de omvang van de 4 geplande onderzoeken in 2012, ontstaat er mogelijk ruimte om één of meerdere extra onderzoeken uit te voeren. Of dit kan, bepalen we in de loop van 2012.

We zien de programmering als belangrijk richtsnoer voor onze activiteiten. Afwijkingen van de programmering blijven evenwel mogelijk. Dit is vooral het geval wanneer de Staten met urgente(re) onderzoeksverzoeken richting de Rekenkamer komen.

2.1 Subsidies

Wat is de aanleiding?

Subsidies zijn voor provincies een belangrijk financieel beleidsinstrument. De verstrekking van subsidies beoogt dat activiteiten en prestaties van de subsidieontvanger bijdragen aan de realisatie van de provinciale maatschappelijke doelen. Voorbeelden zijn de instandhouding van publieke voorzieningen, het stimuleren van culturele activiteiten en het bevorderen van zuinig energiegebruik. De beide provincies verstrekken jaarlijks tientallen miljoenen euro's aan subsidies. Het financieel belang is dus aanzienlijk.

Subsidies staan om verschillende redenen ter discussie. De heroverwegingen ten aanzien van het profiel van de provincie leidt er toe dat de provincie zich richt op haar kerntaken. Sommige autonome taken worden daardoor niet of veel minder gesubsidieerd. Voorbeeld daarvan zijn cultuur en zorg. Ook de kortingen op de provincies via het provinciefonds spelen hierbij een directe rol. Verder is er politiek en maatschappelijk een toenemende behoefte om meer zicht te krijgen op nut en noodzaak van de verstrekte subsidies.

Bovenstaande heeft er onder meer toe geleid dat zowel Overijssel als Gelderland in de respectievelijke coalitieakkoorden hebben aangegeven minder gebruik te willen maken van het subsidie-instrument en meer toe willen werken naar andere financiële beleidsinstrumenten zoals participaties, waaronder revolving funds.

Dat alles neemt niet weg dat het subsidie-instrument ook in de toekomst belangrijk blijft voor de realisatie van provinciale doelen.

Wat willen we bereiken?

We willen door middel van onderzoek een beter inzicht krijgen in de effectiviteit van provinciale subsidies. Daardoor zijn PS en GS beter in staat een goed onderbouwde keuze te maken voor het continueren, aanpassen of opheffen van subsidies.

Wat gaan we daarvoor doen?

We willen aan de hand van de verstrekte subsidies in kaart brengen waar effectonderzoek door de provincies heeft plaatsgevonden en wat de kwaliteit van deze evaluaties is geweest. Dit is het algemene deel van het onderzoek. Daarna gaan we meer specifiek voor beide provincies zelf na wat de effectiviteit is van een nog nader aantal te selecteren subsidieregelingen (of gesubsidieerde instellingen). Bij de verdere keuze en opzet van dit provincie specifieke deel willen we graag ook de Staten betrekken. Ook gaan we na wat factoren zijn die bijdragen aan de effectiviteit van subsidies. We passen deskresearch en

interviews toe en maken waar mogelijk gebruik van al bestaande onderzoeken. Het onderzoek wordt opgestart in het 2^e kwartaal en naar verwachting in het 4^e kwartaal 2012 gepubliceerd.

2.2 Grondbeleid

Wat is de aanleiding?

In het Gelders coalitieakkoord 2007-2011 staat het uitvoeren van concrete maatschappelijke opgaven centraal. In een statennotitie van de provincie Gelderland over een actiever en versterkt grondbeleid wordt aangegeven dat grond in steeds grotere mate een cruciale factor is bij het realiseren van dergelijke maatschappelijke opgaven en ruimtelijke doelen. In het Overijssels coalitieakkoord 2011-2015 wordt de natuur en inherent daaraan het grondgebruik het "Overijssels kroonjuweel" genoemd.

Beide provincies kopen, ontwikkelen, beheren en verkopen gronden met het oogmerk om verschillende provinciale doelen te realiseren. Voorbeelden zijn het realiseren van nieuwe provinciale wegen of fietspaden, natuurontwikkeling en gebiedsontwikkeling.

Gemeenten zijn regelmatig in het nieuws omdat zij in het verleden aanzienlijke grondposities hebben ingenomen waar nu, veelal door een combinatie van de economische en demografische situatie, op afgewaardeerd moet worden. Dit leidt tot aanzienlijke financiële problemen. Provincies hebben een andere taak, rol en positie dan gemeenten. De gemeentelijke problemen spelen er minder. Toch komt hier ook de vraag naar voren hoe Gelderland en Overijssel, gezien het toenemende belang van grondbeleid, omgaan met de (financiële) risico's die gepaard kunnen gaan met grondtransacties.

Wat willen we bereiken?

Het doel is om provinciale staten inzicht te geven in de wijze waarop Gelderland en Overijssel de risico's ten aanzien van het grondbeleid in beeld hebben en waar mogelijk beheersen en sturen. Verder zullen we aandacht geven aan transparantie in de informatievoorziening over het grondbeleid richting de Staten. Aan de hand van de uitkomsten willen we samen met de Staten nagaan of er daarna aanleiding is voor een vervolgonderzoek waar bijvoorbeeld specifieke risico's of thema's nader onderzocht kunnen worden.

Wat gaan we daarvoor doen?

We willen aan de hand van kwantitatief onderzoek allereerst inzicht krijgen in de omvang van de grondtransacties. In samenhang met het inzichtelijk krijgen van de uiteenlopende doelen die samenhangen met de grondtransacties, zal in kaart

worden gebracht op welke wijze de provincie de risico's stuurt en beheerst. Het onderzoek start in het 2^e kwartaal en de ambitie is om zo spoedig mogelijk na het zomerreces het gesprek met PS over de onderzoeksresultaten aan te gaan.

2.3 Follow-up regie

Wat is de aanleiding?

We hebben in het verleden onderzoeken gedaan naar de regievoering op het Investeringsbudget Landelijke Gebied (ILG), Oost NV en provinciale wegen. Wij willen periodiek nagaan in hoeverre GS invulling heeft gegeven aan de conclusies en aanbevelingen zoals deze door Provinciale Staten zijn vastgesteld.

Wij zullen bij de uitvoering van dit onderzoek terdege rekening houden met de koerswijzigingen die door het kabinet zijn doorgevoerd. Dit geldt vooral voor ILG en dan met name de EHS doelstellingen.

Wat willen we bereiken?

We willen PS inzicht bieden in de doorwerking van de besluiten zoals die door PS zijn genomen over de drie onderwerpen ILG, Oost NV en Provinciale Wegen. Ook extra vragen die spelen bij PS rondom deze drie thema's kunnen waar mogelijk worden meegenomen.

Wat gaan we daarvoor doen?

We gaan een kort onderzoek uitvoeren waarbij we in kaart brengen in welke mate de aanbevelingen zijn gerealiseerd. Daarbij houden we terdege rekening met veranderende omstandigheden. We zoeken actief PS op om duidelijkheid te krijgen over extra wensen ten aanzien van onderzoeksvragen. Het onderzoek start in het 3^e kwartaal en wordt in het 4^e kwartaal 2012 opgeleverd aan PS.

2.4 Opties onderzoek

Het vierde onderzoek moet qua onderwerpskeuze verder worden ingevuld. Wij hebben daartoe diverse mogelijke onderwerpen in beeld gebracht en op een groslijst gezet. Daarbij is ook gebruik gemaakt van de inzichten uit de fractiegesprekken. De onderwerpen zijn nog niet uitgekristalliseerd en in willekeurige volgorde vermeld. Wel is aangegeven of het onderwerp in principe voor beide provincies aan de orde was of dat het om één provincie gaat. De lijst kent ook een meerjarig karakter. We hebben nog niet een integrale risico-analyse kunnen uitvoeren op alle onderwerpen. We willen vooral graag met de Staten van Overijssel en Gelderland in gesprek om zo tot een prioritering en verdieping te komen. Dit kan per provincie verschillend zijn. Ook staan we open

voor thema's die een hoge prioriteit hebben voor PS maar nog niet zijn genoemd op de lijst.

Onderzoeksopties 2012 e.v.	Provincie
Gebiedsontwikkeling. Voorbeelden Ov. Luchthaven Twente, IJsseldelta Zuid of de A1-zone. Voorbeelden Gld. Park Lingezege, WaalWeelde of de Nieuwe Hollandse Waterlinie	Gelderland/Overijssel
Duurzame energie	Gelderland & Overijssel
Woningbouwprogrammering	Gelderland & Overijssel
Omgang met vragen, antwoorden, toezeggingen aan Statenleden	Gelderland & Overijssel
Rood voor rood regeling (beleid vrijkomende agrarische gebouwen)	Gelderland & Overijssel
Gevolgen bezuinigingen sociaal beleid	Gelderland & Overijssel
Concessieverlening	Gelderland & Overijssel
Rampenbestrijding	Gelderland & Overijssel
Megastallen	Gelderland & Overijssel
Provinciaal erfgoedbeleid	Gelderland & Overijssel
Inhuur externen	Gelderland & Overijssel
OV chipkaart	Gelderland & Overijssel
Ruimte voor de rivier	Gelderland & Overijssel
Ambulancezorg	Gelderland & Overijssel
Toezichthoudende rol richting gemeenten	Gelderland & Overijssel
Communicatiebeleid	Gelderland & Overijssel
Effectiviteit Europese projecten	Gelderland & Overijssel
Kulturhusen	Gelderland & Overijssel
Onderhoud wegen	Gelderland & Overijssel
Traject keuze provinciale wegen	Gelderland & Overijssel
Handhaving milieuvergunningen risicovolle bedrijven	Gelderland & Overijssel
(Financieel) verplichtingenbeleid	Gelderland & Overijssel
Begrotingswijzigingen	Gelderland & Overijssel
Faunabeheerplannen	Gelderland
Reconstructie	Gelderland
Molenverordening	Gelderland
Stads en regiocontracten	Gelderland
Aan-/verkoop vastgoed .(bijv. de beijerd, Kasteel Biljoen, Kerncentrale)	Gelderland

N340	Overijssel
Kracht van Overijssel/investeren in gemeenten	Overijssel
Ex ante effecten Planning en Control nieuwe stijl	Overijssel

Bijlage 1:

Hoe ziet de onderzoeksprocedure eruit?

Het is belangrijk om in alle fasen van het onderzoeksproces zo transparant en zorgvuldig mogelijk te zijn. De Rekenkamer heeft hiervoor een onderzoeksprotocol opgesteld. Dit protocol is, samen met enkele algemene bevoegdheden, in samengevatte vorm in deze bijlage weergegeven. Het volledige protocol is terug te vinden op www.rekenkameroost.nl.

Algemene bevoegdheden van de Rekenkamer

Om een goed onderzoek uit te kunnen voeren heeft de Rekenkamer informatie nodig. We hebben krachtens de Provinciewet en verordening recht op alle informatie voor zover wij dat ter vervulling van onze taak nodig achten (zie artikel 184 Provinciewet). Bovendien is de Rekenkamer bevoegd bij instellingen nadere inlichtingen in te winnen over bijvoorbeeld de jaarrekeningen. Het gaat hier om organen ingesteld volgens de Wet gemeenschappelijke regelingen, naamloze vennootschappen en besloten vennootschappen waarbij de provincie een aanmerkelijk belang heeft (zie artikel 185 Provinciewet).

Onderzoeksprotocol

Voorafgaand aan het starten van een onderzoek is het onderzoek in algemene zin al aangekondigd in ons *onderzoeksprogramma*.

Start onderzoek

Na de aankondiging zal een onderzoek, afhankelijk van de onderzoeksplanning, worden gestart. Dit betekent dat er een zogenaamd *concept onderzoeksplan* wordt opgesteld. Dit bevat de probleemstelling, het toetsingskader en de uitvoeringsaspecten van het onderzoek. De ambtelijke organisatie krijgt de gelegenheid om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden en onvolledigheden. Het definitieve onderzoeksplan zal samen met een persbericht bij Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en de pers worden geïntroduceerd.

Daarna start de *feitelijke uitvoering* van het onderzoek. Zowel ambtenaren, provinciale bestuurders als derden kunnen worden benaderd voor een interview. De gespreksverslagen worden altijd ter *accordering* voorgelegd aan de geïnterviewden.

Ambtelijk hoor- en wederhoor

Na het verzamelen van alle relevante informatie via documentenanalyse, interviews ed. wordt een zogenaamde nota van bevindingen opgesteld. Deze nota bevat de feiten zoals die door de Rekenkamer zijn verzameld. De nota bevat geen conclusies en aanbevelingen. Deze zullen pas in de eindrapportage voor Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten worden geformuleerd. Het is van groot belang dat de nota wordt gecheckt op juistheid en volledigheid. Dit wordt ook wel *ambtelijk hoor- en wederhoor* genoemd. In de regel krijgt de ambtelijke organisatie, in de persoon van de provinciesecretaris, vijftien werkdagen de tijd om met een reactie richting de Rekenkamer te komen. De reactie van de ambtelijke organisatie zou, nadat we zorgvuldig de eventuele geconstateerde onjuistheden of onvolledigheden hebben afgewogen, tot aanpassingen in de nota van bevindingen kunnen leiden. De nota van bevindingen is in deze fase nog *geheim*.

Bestuurlijk hoor en wederhoor

De Rekenkamer heeft in 2011 besloten geen bestuurlijk hoor- en wederhoor¹ meer toe te passen. De achtergrond van deze beslissing is dat Provinciale Staten in Overijssel en Gelderland onvoldoende toegevoegde waarde zagen voor hun voorbereiding op rapportbespreking in Provinciale Staten. We willen aan deze wens van de Staten invulling geven. Na drie jaar zal een evaluatie plaatsvinden en wordt, na advies van PS, door het bestuur van de Rekenkamer besloten tot al dan niet voortzetting van de ingezette koers.

Opstellen en publicatie eindrapport

Het eindrapport en een persbericht worden via de *Commissaris van de Koningin*, als voorzitter van Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten, aangeboden aan PS en GS. Ook de pers wordt dan door de Rekenkamer ingelicht. De Commissaris van de Koningin draagt er vervolgens mede zorg voor dat de agendering en behandeling van het Rekenkamerrapport door Provinciale Staten binnen een redelijke termijn zal gaan plaatsvinden. Het is aan het Presidium van de Staten in Overijssel en de Procedure commissie in Gelderland om te bepalen hoe het rapport verder wordt afgehandeld.

Vervolgonderzoek

Na enige tijd gaat de Rekenkamer na op welke wijze Gedeputeerde Staten invulling heeft gegeven aan de aanbevelingen zoals Provinciale Staten die heeft vastgesteld en voortvloeiend uit rapportages van de Rekenkamer. We rapporteren

---

¹ Bestuurlijk hoor- en wederhoor werd toegepast door de eindrapportage (nota van bevindingen inclusief de conclusies en aanbevelingen) voor te leggen aan Gedeputeerde Staten. GS kreeg hierdoor de gelegenheid een reactie te geven op de inhoud van het rapport alvorens PS kennis kon nemen van het definitieve rapport. De Rekenkamer stelde vervolgens nog een nawoord op naar aanleiding van de reactie van GS. De inhoud van het eindrapport veranderde als gevolg van de GS-reactie niet meer.

hierover in een apart onderzoek of in onze jaarrekening. Eventueel kan de Rekenkamer het noodzakelijk vinden om een vervolgonderzoek in te stellen naar onderwerpen die eerder aan de Provinciale Staten zijn gerapporteerd.

Andersoortig onderzoek

De Rekenkamer kan afhankelijk van behoefte en noodzaak ook onderzoeken met een korte(re) looptijd uitvoeren. Dit zijn bijvoorbeeld zogenaamde quick scans of korte bevindingen in briefvorm. Voor dit type onderzoek kan ervoor gekozen worden om af te wijken van de reguliere procedure. We zullen dan bij de onderzoeksvoorbereiding met de betrokken partijen afstemmen op welke wijze de procedure in dat geval kan worden ingevuld. Voorop staat dat een dergelijke procedure de zorgvuldigheid en transparantie in voldoende mate waarborgt.

Bijlage 2: Overzicht afgeronde Rekenkameronderzoeken

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de onderzoeken in de periode 2005 t/m medio april 2012 zijn afgerond dan wel binnenkort openbaar worden gemaakt.

Tabel 1 Rekenkameronderzoeken 2005-medio april 2012

Beleidsterrein	Thema onderzoek	Rol provincie
Algemeen Bestuur	<ul style="list-style-type: none"> • Beleidsrekening 2005 Gelderland • Onderbesteding • Collegeprogramma's • Reserves & voorzieningen (r&v) • Treasury • Follow-up onderbesteding, r&v, treasury 	<ul style="list-style-type: none"> • Financiën, wettelijke taak • Good governance • Good governance • Wettelijke taak • Wettelijke taak • Wettelijke taak, Good governance
(Jeugd)zorg en welzijn	<ul style="list-style-type: none"> • Wonen, zorg en welzijn voor ouderen • Verkenning Jeugdzorg • Jeugdzorg: (on)verantwoord wachten 	<ul style="list-style-type: none"> • Autonome taak, partnerschap • Wettelijke taak • Wettelijke taak
Natuur en Platteland	<ul style="list-style-type: none"> • Verdrogingsbeleid • ILG 	<ul style="list-style-type: none"> • Regierol richting waterschappen • Wettelijke taak Partnerschap
Ruimtelijke Ordening en wonen	<ul style="list-style-type: none"> • Nationale landschappen • Bedrijventerreinen 	<ul style="list-style-type: none"> • Wettelijke taak Ruimtelijke beleid
Water	<ul style="list-style-type: none"> • Watertoets 	<ul style="list-style-type: none"> • Wettelijke taak, combinatie van 3 rollen
Economie	<ul style="list-style-type: none"> • Oost NV • Innovatieroute Twente • Recessiemaatregelen (oplevering april/mei '12) 	<ul style="list-style-type: none"> • Verbonden partij • Partnerschap • Autonome taak
Verkeer en vervoer	<ul style="list-style-type: none"> • Sturing op provinciale wegen • Effecten provinciale wegen 	<ul style="list-style-type: none"> • Wettelijke taak • Wettelijke taak
Milieu	<ul style="list-style-type: none"> • Bodemsanering 	<ul style="list-style-type: none"> • Wettelijke taak
Alle beleids-terreinen	<ul style="list-style-type: none"> • Demografische ontwikkelingen/krimp 	<ul style="list-style-type: none"> • Wettelijke taak, regierol richting gemeente

Bijlage 3: Planning 2012

De onderstaande planning van onderzoeken en overige activiteiten van de Rekenkamer Oost-Nederland is een samenvoeging van lopende onderzoeken (Grote projecten: provinciale wegen) en nieuwe onderwerpen. De planning geeft aan wanneer Provinciale Staten, welke producten van de Rekenkamer mag verwachten. De planning heeft nog een globaal karakter en wordt meer gedetailleerd naarmate de onderzoeken verder gevorderd zijn. Daarbij kunnen correcties op de onderstaande planning aan de orde zijn.

Tabel 2 Planning 2012

Onderwerpen	1 ^e kwartaal	2 ^e kwartaal	3 ^e kwartaal	4 ^e kwartaal
1. Subsidies	oriëntatie	start	publicatie	
2. Grondbeleid	oriëntatie	Start	publicatie	
3. Follow-up		oriëntatie	start	publicatie
4. Optioneel onderwerp		Keuze/start onderwerp,		publicatie

Bron: Rekenkamer Oost-Nederland